

Dariusz Sieczkowski

Podstawowe przysłowia w języku chorwackim

ponad 200 najpopularniejszych chorwackich przysłów
publikacja darmowa (CC-BY-ND)
wydanie pierwsze
Oświęcim 2020

Najważniejsze chorwackie przysłowia wraz z polskimi odpowiednikami. Nie uwzględniłem chorwackich przysłów, do których nie udało mi się dopasować polskich odpowiedników choćby o przybliżonym znaczeniu - kursywą natomiast oznaczyłem właśnie przybliżone znaczenia w języku polskim. Przysłowia pochodzą głównie z chorwackich portali, część z publikacji Mario Meheša pt. "Hrvatske narodne poslovice", pojedyncze przysłowia zaczerpnąłem z rozprawy doktorskiej Any Jurin pt. "Frazeologia śmierci. Studium porównawcze chorwacko-polskie.". Jest to praca amatorska, stworzona bez dostępu do literatury specjalistycznej; nie mogę więc zagwarantować poprawności wszystkich tłumaczeń. Jako pasjonat nie mam możliwości, aby stworzyć słownik z prawdziwego zdarzenia.

A

Ako dvojica rade isto, nije isto. - Gdy dwaj robią to samo, to nie to samo.

Ako neće Muhamed brdu, onda će brdo Muhamedu. - Nie przyszła góra do Mahometa, przyszedł Mahomet do góry.

Ako želiš izgubiti prijatelja, posudi mu novac. - Pożycz pieniądze, stracisz przyjaciela.

B

Batina ima dva kraja. - Każdy kij ma dwa końce.

Bespolica, vražja uzglavica. - Lenistwo jest źródłem wszelkiego zła.

Bez muke nema nauke. - Bez pracy nie ma kołaczy.

Bez rada nema uspjeha/zarade - Bez pracy nie ma kołaczy.

Bez treće nema sreće. - Do trzech razy sztuka.

Bilo pa prošlo. - Było, minęło.

Blažena nesrećo ako dolaziš sama. - *Nieszczęścia chodzą parami.*

Bog dao Bog uzeo. - Bóg daje, Bóg odbiera.

Bog je najprije sebi bradu stvorio. - *Każdy sobie rzepkę skrobie.*

Bogatstvo ne odgoni smrt. - *Oszczędzał – umarł, nie oszczędzał – też umarł.*

Bolja je istina koja škodi, nego laž koja godi. - Lepsza byle jaka prawda niż dobre kłamstwo.

Bolje dobar glas nego zlatan pas. - Lepsza cnota w błocie niż niecnota w złocie.

Bolje grob, nego rob. - Lepiej gardło dać, niż w niewoli być.

Bolje ikad nego nikad. - Lepiej późno niż wcale.

Bolje je svoje jaje nego tuđa kokoš. - Lepszy własny grosz, niżli cudzy trzos.

Bolje spriječiti, nego liječiti. - Lepiej zapobiegać niż leczyć.

Bolje vrabac u ruci nego golub na krovu (na grani). - Lepszy wróbel w garści niż gołąb na dachu.

Bolji je razum nego li snaga. - (bibl.) Lepsza jest mądrość niż siła.

Brada narasla, a pameti nije donijela. - Broda mądrym nie czyni.

Brada ne čini filozofa. - Broda mądrym nie czyni.

Brzeće-smrdeće. - Co nagle, to po diable.

Budala kad šuti, drže da je pametan. - Głupi, kiedy milczy, za mądrego ujdzie.

Budale kuće zidaju, a mudri ih kupuju. - Głupcy domy budują, a mądrzy je kupują.

Budale se mnogo smiju. - Poznać głupiego po śmiechu jego.

C

Ciganin hvali svoga konja. - Każda pliszka swój ogon chwali.

Cilj opravdava sredstvo. - Cel uświęca środki.

Č

Čist račun duga ljubav. - Kochajmy się jak bracia, liczymy się jak Żydzi.

Čovjek je čovjeku vuk. - Człowiek człowiekowi wilkiem.

Čovjek je glup dok je bor zelen. - Człowiek wyjdzie ze wsi, ale wieś z człowieka nigdy.

Čovjek snuje a Bog odlučuje/određuje. - Człowiek strzela, Pan Bóg kule nosi.

Čovjek uči dok je živ. - Człowiek uczy się przez całe życie.

Čudni su putevi Gospodnji. - Wyroki boskie są niezbadane.

Čuvaj me Bože prijatelja a od neprijatelja ću se čuvati. - Strzeż mnie Boże od przyjaciół, z wrogami poradzę sobie sam.

D

Da su babi muda, bila bi deda. - Gdyby babcia miała wąsy, byłaby dziadkiem.

Daj mu prst, a on će cijelu ruku. - Daj palec, a weźmie całą rękę.

Daleko od očiju daleko od srca. - Co z oczu, to z serca.

Danas meni, sutra tebi. - Nie śmieję się dziadku z cudzego wypadku.

Dobar je strah komu ga je Bog dao. - a) *Lepszy żywy tchórz niż martwy bohater.* b) *Ostrożny żyje, nieostrożny ginie.*

Dobra šala zlata vrijedi. - Dobry żart tynfa wart.

Dobroga se ne može pokvariti, a lošega se ne može poraviti. - Dobrego i karczma nie zepsuje, a złego i kościół nie naprawi.

Dok smo, neka smo, kad umremo, da se spominjemo. - *Człowiek zniknie, lecz żyje cnota i zasługa.*

Duga kosa, kratka pamet. - Długie włosy, krótki rozum.

Dvostruko daje, tko brzo daje. - Dwa razy daje, kto szybko daje.

G

Gdje ima dima, (tu) ima i vatre. - W każdej plotce jest ziarenko prawdy. *

Gdje je vele smijeha, tu je malo pameti. - Głupiego poznać po śmiechu jego.

Glas naroda, glas Boga. - Głos ludu jest głosem Boga.

Grom nikada ne udara dvaput u isto mjesto. - Piorun nie trafia dwa razy w to samo miejsce.

* Przysłowie "Gdje ima dima (tu) ima i vatre" przetłumaczyłem na podstawie wyjaśnienia znaczenia w słowniku literackiego języka chorwackiego "kad se nešto priča, ima i nešto istine".

H

Hrđavoj ptici i perje smeta. - Złej baletnicy przeszkadza rąbek u spódnicy.

I

I brojene ovce kurjak kolje, a kamo li nebrojene. - Wilk i cechowane owce porwie.

I čorava/slijepa kokoš zrno nađe - Trafilo się jak ślepej kurze ziarno.

I patka na ledu posrne. - Koń ma cztery nogi i też się potknie.

I zidovi imaju uši. - Ściany mają uszy.

Ide vrijeme nosi breme. - Na starość nie ma lekarstwa.

Iskustvo je najbolji učitelj. - Doświadczenie jest najlepszym nauczycielem.

Istina izaziva mržnju. - Prawda w oczy kole.

Iver ne pada daleko od stabla. - Niedaleko pada jabłko od jabłoni.

Izgled vara. - Pozory mylą.

Izići će djelo na vidjelo. - Wyjdzie szydło z worka.

Iznimka potvrđuje pravilo. - Wyjątek potwierdza regułę.

J

Jabuka ne pada daleko od stabla. - Niedaleko pada jabłko od jabłoni.
Jedan put je umrijeti. - Raz tylko człowiek umiera.
Jedna lasta ne čini proljeća. - Jedna jaskółka wiosny nie czyni.
Jedna šugava ovca, sve stado ošugavi. - Jedna parszywa owca całe stado zarazi.
Jutro je pametnije od večeri. - Ranek mądrzejszy od wieczora.

K

Kad brod tone štakori prvi bježe. - Z tonącego okrętu szczury uciekają pierwsze.
Kad mačka ode, miševi kolo vode. - Gdy kota nie ma, myszy harczą.
Kad nema kiše dobra je i krupa. - 1) Lepszy rydz niż nic. 2) Jak się nie ma, co się lubi, to się lubi, co się ma. 3) Na bezrybiu i rak ryba.
Kak pri jelu, tak pri delu. - Jaki do jedzenia, taki do roboty.
Kakav otac takav sin. - Jaki ojciec, taki syn.
Kakav pastir, takvo stado. - Jaki pan, taki kram.
Kakov život, takva smrt. - Jakie życie, taka śmierć.
Kako posiješ, tako ćeš i žeti. - Jak sobie pościelesz, tak się wyśpisz.
Kakva plaća takva rađa. - Jaka płaca, taka praca.
Kamen do kamena palača. - a) Ziarno do ziarnka, a zbierze się miarka b) Grosz do grosza, a będzie kokosza.
Kapica ne čini monaha. - Kaptur nie czyni mnichem.
Koga bogovi vole, mlad umire. - Wybrańcy Bogów umierają młodo.
Koga nema na dijelu, dijela mu nema. - Kto późno przychodzi, sam sobie szkodzi.
Koga su zmije ujedale, boji se i gušterova. - Kto się na gorącym sparzył; ten na zimne dmucha.
Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš. - Ile języków znasz, tyle razy jesteś człowiekiem.
Koliko para, toliko muzike. - Jaka płaca, taka praca.
Kolo sreće se okreće. - Fortuna kołem się toczy.
Komu nije svetovati, onom nije ni pomoći. - *Kto nie chce słuchać, musi cierpieć/odczuć.*
Košulja je bliža od kabanice. - Bliższa koszula ciału niż sukmana.
Kraj djelo krasi. - Koniec wieńczy dzieło.
Krčag ide na vodu dok se ne razbije. - Dopóty dzban wodę nosi, dopóki mu się ucho nie urwie.
Krv nije voda. - Krew nie woda.
Kud djavo nemože, tamo babu šalje. - Gdzie diabeł nie może, tam babę pośle.
Kud svi Turci tu i ćoravi Mujo. - Jeśli wejdiesz między wrony, musisz krakać tak jak one.

L

Lako je biti general poslije bitke. - Po bitwie każdy jest generałem.
Lakše je reći nego učiniti. - Łatwiej powiedzieć niż zrobić.
Lijepo je poći, a i kući doći. - Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej.
Lonac ide na vodu dok se ne razbije. - Dopóty dzban wodę nosi, dopóki mu się ucho nie urwie.
Lukavi je prijatelj gorji od neprijatelja. - *Fałszywy przyjaciel gorszy od wroga.*
Ljubav je slijepa. - Miłość jest ślepa.
Ljubav sve pobjeđuje. - Miłość wszystko zwycięży.
Ljudski je griješiti. - Mylić się jest rzeczą ludzką.

M

Mala djeca mala briga, velika djeca velika briga, - Małe dzieci, małe problemy, duże dzieci, duże problemy.
Mi o vuku, a vuk na vrata. - O wilku mowa, a wilk tu.
Mnogo babica – kilavo dijete. - Gdzie kucharek sześć, tam nie ma co jeść.
Mnogo je lakše reći, nego učiniti. - Łatwo powiedzieć, trudniej zrobić.
Mnogo je zvanih malo odabranih. - Wielu jest powołanych, lecz mało wybranych.
Moja kućica moja slobodica. - Wolność Tomku w swoim domku.
Mrtva glava ne govori. - Martwi nie snują opowieści.
Mrtvi se ne vraćaju. - Umarli nie wracają.
Mudroj glavi jedno oko dosta. - Mądrej głowie dość dwie słowie.

N

Na stara (slaba) vuka i zec diže nogu. - Stary wilk jest igraszką dla psów.
Najprije ispred svoje kuće počisti. - Niech każdy najpierw pozamiata przed własnym progiem.
Namjerila se kosa na brus. - Trafiła kosa na kamień.
Napad je najbolja obrana. - Najlepszą obroną jest atak.
Narugala se sova sjenici da ima veliku glavu. - Przyganiał kociół garnkowi, a sam smoli.
Ne diraj lava dok spava. - Nie wywołuj wilka z lasu.
Ne laje pas zbog sela. - Każdy sobie rzepkę skrobie.
Ne maljaj vraga na zid. - Nie wywołuj wilka z lasu.
Ne možeš imati i ovce i novce. - Nie można mieć ciastka i zjeść ciastka.
Ne možeš naučiti starog psa novim trikovima. - Starego psa nowych sztuczek nie nauczysz.
Ne niči gdje te ne siju. - *Nie wpychaj nosa w nie swoje sprawy.*
Ne pravi ražanj bez zeca. - Nie dziel skóry na niedźwiedziu.
Ne sudi knjigu po koricama. - Nie oceniaj książki po okładce.
Ne trči pred rudo. - *Najpierw pomyśl, potem zrób.*
Nebo strpljive voli. - Cierpliwość popłaca.
Neće grom u koprive. - Złego lichu nie bierze.
Nema jila, bez dila. - Kto nie pracuje, niech nie je.
Nema ruže bez trnja. - Nie ma róży bez kolców.
Nema žita bez kukolja. - Każde pole rodzi kąkole.
Nepoznavanje prava ne ispričava. - Nieznajomość prawa nie usprawiedliwia.
Nesreća nikad ne dolazi sama. - Nieszczęścia chodzą parami.
Nezvanom gostu je mjesto iza vrata. - Gość nie w porę gorszy Tatarzyna.
Nije baba imala vraga pa namakla prase. - Nie miała baba kłopotu, kupiła sobie prosię.
Nije se rodio ko bi svakom ugodio. - Jeszcze się taki nie urodził, co by wszystkim dogodził.
Nije zlato sve što sja. - Nie wszystko złoto, co się świeci.
Nikad ne reci nikad. - Nigdy nie mów nigdy.
Nitko nije bez mane. - Nie ma ludzi bez wad.
Noć ima svoju moć. - Noc ma swoją moc.
Nova metla dobro mete. - Nowa miotła dobrze zamiata.
Novac kvari ljude. - Pieniądze psują ludzi.
Novac ne može kupiti sreću. - Pieniądze szczęścia nie dają.
Novac ne smrdi. - Pieniądze nie śmierdzą.
Novac se na novac lijepi. - Pieniądz robi pieniądz.
Nužda je majka izuma. - Potrzeba matką wynalazku.

O

O mrtvima samo najbolje. - O martwych dobrze albo wcale.
O ukusima se ne raspravlja. - O gustach się nie dyskutuje.
Obećanje ludom radovanje. - Obiecanki-cacanki, a głupiemu radość.
Obećanje stvara dug. - Słowo się rzekło, a kobyła u płotu.
Od glave riba smrdi. - Ryba psuje się od głowy.
Od magarca nestvori konja. - Z osła konia nie zrobisz.
Od tog brašna neće biti kruha. - Z tej mąki chleba nie będzie.
Odijelo čini čovjeka. - Jak cię widzą tak cię piszą.
Odijelo ne čini čovjeka. - Nie szata czyni człowieka.
Oj, Todore, Todore, što dalje, to gore. - Im dalej w las, tym więcej drzew.
Oko za oko, zub za zub. - Oko za oko, ząb za ząb.
Ono što možeš učiniti danas ne ostavljaj za sutra. - Co możesz zrobić dzisiaj, nie odkładaj na jutro.
Orao ne lovi muhe. - Nie dba orzeł o muchy.
Oteto prokleta. - Kradzione nie tuczy.

P

- Pametniji popušta.** - Mądrzejszy ustąpi.
Papir trpi sve. - Papier przyjmie wszystko.
Pas je čovjekov najbolji prijatelj. - Pies jest najlepszym przyjacielem człowieka.
Pas koji (mnogo) laje ne ujeta (grize). - Pies, który dużo szczeka, nie gryzie.
Pas laje, vjetar nosi. - Psy szczekają, karawana jedzie dalej.
Podijeli pa vladaj. - Dziel i rządź.
Poklonjenu konju zube se ne gleda. - Darowanemu koniowi nie zagląda się w zęby.
Pomози si sam pa će ti i Bog pomoći. - Pomóż sobie, to i Bóg ci pomoże.
Ponavljanje je majka učenja. - Powtarzanie jest matką wiedzy/nauk.
Poslije kiše dolazi sunce. - Po burzy wychodzi słońce.
Pošteno ime ne gine; poštenjak vjekovnjak. - Człowiek zniknie, lecz żyje cnota i zasługa.
Požuri polako. - Spiesz się powoli.
Pravi se prijatelj poznaje u nevolji. - Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie.
Prilika čini lopova. - Okazja czyni złodzieja.
Prošla baba s kolačima. - *Musztarda po obiedzie.*
Prvo počisti pred svojim vratima. - Najpierw pozamiataj przed własnym progiem.
Prvo skoči pa reci "hop". - Nie mów hop, dopóki nie przeskoczysz.
Psi laju, a karavane prolaze. - Psy szczekają, karawana jedzie dalej.
Pun želudac ne uči rado. - Pełny brzuch nie uczy się chętnie.
Put do pakla je popločan dobrim namjerama. - Droga do piekła wybrukowana jest dobrymi chęciami.

R

- Reci mi s kim se družiš, pa ću ti reći tko si.** - Pokaż mi swoich przyjaciół, a powiem ci, kim jesteś.
Rugao se lonac loncu, a oba su crna. - Przyganiał kociół garnkowi (a sam smoli).
Ruka ruku mije. - Ręka rękę myje.
Ruku možeš oprati, obraz nikako. - *Honor nie kapota, nie zmyjesz zeń błota.*

S

- Sirotinjo i Bogu si teška!** - Biednemu zawsze wiatr w oczy.
Sit gladnom ne vjeruje. - Syty głodnego nie rozumie.
Skladna braća nove dvore grade, a neskladna i stare razgrađuju. - Zgoda buduje, niezgoda rujnuje.
Slika govori više nego tisuću riječi. - Jeden obraz wart więcej niż tysiąc słów.
Smrt nigdar ne stane. - Wszystko minie, a śmierć nie minie.
Sreća prati hrabre. - Szczęście sprzyja odważnym.
Star vuk pasja šala. - Stary wilk jest igraszką dla psów.
Starog konja ne možeš naučiti nove trikove. - Starego psa nowych sztuczek nie nauczysz.
Strpljen - spašen. - a) Cierpliwość popłaca.
b) Kto czeka, ten się doczeka.
Svaka medalja ima dvije strane. - Każdy medal ma dwie strony
Svaka ptica svome jatu leti. - Ciągnie swój do swego.
Svaka šteta uči čovjeka pameti. - Mądry Polak po szkodzie.
Svaki je mudar po šteti. - Mądry Polak po szkodzie.
Svaki je početak težak. - Początki bywają trudne.
Svaki lonac nađe poklopac. - Każda potwora znajdzie swojego amatora.
Svako zlo za neko dobro. - Nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło.
Svakog gosta tri dana dosta. - Ryba i gość po trzech dniach śmierzdą.
Svatko je (sam) kovač svoje sreće. - Każdy jest kowalem swojego losu.
Svatko nosi svoj križ. - Każdy swój krzyż niesie.
Sve se može kad se hoće. - Chcieć to móc.
Sve što je lijepo kratko traje. - Wszystko co dobre, szybko się kończy.
Sve u svoje vrijeme. - Wszystko w swoim czasie.
Svi putevi vode u Rim. - Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu.
Svi su zamjenjivi. - Nie ma ludzi niezastąpionych.
Svi za jednoga jedan za sve. - Jeden za wszystkich, wszyscy za jednego.
Svinja u haljini je idalje svinja. - Świnia zostaje świnia, choćby na sobie złote siodło miała.

Š

Što na srcu to na jeziku. - Co na sercu, to na języku.
Što na umu to na drumu. - Co na sercu, to na języku.

T

Teško ovcu med kurjaci. - *Jeśli wejdiesz między wrony, musisz krakać tak jak one.*
Tiha voda brijege dere. - Cicha woda brzegi rwie.
Tko čeka dočeka. - Kto czeka, ten się doczeka.
Tko čeka, dočeka. - Kto czeka, doczeka się.
Tko drugome jamu kopa, sam u nju pada. - Kto pod kim dołki kopie, ten sam w nie wpada.
Tko hoće, nađe način. Tko neće, nađe izliku. - Kto chce, szuka sposobu, kto nie chce - szuka powodu.
Tko jači, taj kvači - *Silniejszy ma rację.*
Tko je od vas bez grijeha, neka prvi baci kamen. - Kto jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci kamieniem.
Tko lovi dva zeca, ne uhvati nijednog. - Kto dwa zające goni, żadnego nie uchwyci.
Tko ne riskira, ne profitira. - Kto nie ryzykuje, zysku nie widzi.
Tko nema u glavi ima u nogama. - Kto nie ma w głowie, ten ma w nogach.
Tko ništa ne čini, zlo čini. - Ten się nie myli, kto nic nie robi.
Tko nosi ne prosi. - Lepiej nosić niż się prosić.
Tko pita, ne skita. - Kto pyta, nie błądzi.
Tko prije djevojci, njegova (je) djevojka. - Kto pierwszy, ten lepszy.
Tko rano rani dvije sreće grabi. - Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.
Tko se dima ne nadimi, taj se vatre ne ogrije. - Bez pracy nie ma kołaczy.
Tko se jednom opeče, puše i na hladno. - Kto się raz sparzy, ten na zimne dmucha.
Tko se mača laća od mača će i poginuti. - Kto mieczem wojuje, ten od miecza ginie.
Tko se posljednji smije, najslade se smije. - Ten się śmieje, kto się śmieje ostatni.
Tko se smije u petak, plače u nedelju. - a) Dzisiaj bal, jutro żal. b) Dziś człek skacze, jutro płacze.
Tko se tuče taj se voli. - Kto się czubi, ten się lubi.
Tko vjetar sije, buru žanje. - Kto sieje wiatr, ten zbiera burzę.
Tko sije vjetar žanje oluju. - Kto sieje wiatr, zbiera burzę.
Tko šuti, smatra se da pristaje. - Milczenie oznacza zgodę.
Tko tebe kamenom ti njega kruhom. - Kto w ciebie kamieniem, ty w niego chlebem.
Tko traži taj i nađe. - Kto szuka, ten znajdzie.
Tko visoko leti, nisko pada. - Kto wysoko lata, nisko siada/upada.
Treba znati kad je kraj. - Trzeba wiedzieć, kiedy odejść.
Treći put Bog pomaže. - Do trzech razy sztuka.
Tresla se brda, rodio se miš. - Z dużej chmury mały deszcz.
Tri žene, jedna guska, čitav vašar. - Dwie baby, trzy gęsi - gotowy jarmark.
Tuđe-slade. - a) Cudze chwalicie, swego nie znacie. b) U sąsiada trawa zawsze jest bardziej zielona.

U

U laži su kratke noge. - Kłamstwo ma krótkie nogi.
U strahu su velike oči. - Strach ma wielkie oczy.
U vinu je istina. - W winie jest prawda.
U zdravom tijelu zdravi duh. - W zdrowym ciele zdrowy duch.
Umiljato janje dvije majke siše. - Pokorne cielę dwie matki ssie.
Uvečer trista ujutro ništa. - *Obiecanki-cacanki, a głupiemu radość.*

V

Velika riba jede malu ribu. - Wielkie ryby jedzą małe ryby.

Veljača-(mačija)derača - Idzie luty, podkuj buty.

Više očiju više vidi. - Co dwie głowy, to nie jedna.

Vodu vari vodu hladi (svejedno je) - *Z próżnego i Salomon nie naleje.*

Vrag ide uvijek na veliku hrpu. - Bogatemu diabeł dzieci kotysze.

Vrag ne spava. - Licho nie śpi.

Vrana vrani oči ne vadi. - Kruk krukowi oka nie wykole.

Vrč ide na vodu dok se ne razbije. - Dopóty dzban wodę nosi, dopóki mu się ucho nie urwie.

Vrijeme je da se krene. - Komu w drogę, temu czas.

Vrijeme je novac. - Czas to pieniądz.

Vrijeme liječi sve rane. - Czas goi rany.

Vuk dlaku mijenja, a ćud nikada. - Wilk zmienia sierść, ale nie naturę.

Vuk sit i ovce na broju. - Wilk syty i owca cała.

Z

Za društvo se i pop oženio. - Dla towarzystwa Cygan dał się powiesić.

Za ljubav nikad nije kasno. - Na miłość nigdy nie jest za późno.

Zabranjeno voće je najslađe. - Zakazany owoc smakuje najlepiej.

Zapovjedih psu, a pas repu, rep dlaki, a dlaka zaplaka. - Kazał pan sługowi, sługa psu, pies chwostu.

Zlato se pozna u vatri, a prijatelj u mucu. - Złoto ogniem, a człowieka złotem próbują.

Znanje je imanje. - Wiedza to potęga.

Znanje je moć. - Wiedza to potęga.

Zrno po zrno pogača. - Ziarnko do ziarnka, a zbierze się miarka.

Ž

Željezo se kuje dok je vruće. - Kuj żelazo, póki gorące.